

Adolf Muschg

Diszkant

[DISKANT]¹

Anyám nem akar idősotthonba menni. Hamarosan nyolcvan lesz, és még mindig otthon lakik, egyáltalán nem spekulálok a házára, viszont nem boldogul már el egyedül, és ezt ő maga nem érzékeli. Az egész házban leborította a padlót futószőnyegekkel, azokat terített még a régi szőnyegekre is, hogy kímélje őket, szőnyegeket és futókat gyűjt, ez a mániája. Minden egyes négyzetmétert leborított ezekkel a rongyokkal, azt állítja, az egyetlen ellensége a lábkihülés. Ha nem húlna ki a lába, mondja, ötvenévesnek érezné magát, és hála a szőnyegeknek, ez működik is. Közben meg egyre-másra elbotlik ezekben a rongyokban, kínszenvedés nézni. Mert a lábát sem emeli föl már rendesen, ő maga mondja, hogy érzéketlenek a lábai. Amióta ismerem, azóta nem bír rendesen járni, az egyensúlyérzéke meg – Uramatyám! Ha karonfogva vezetem, olyanok vagyunk, mint két részeg, ide-oda rángat, hogy az szinte már komikus. Ez nem javult a korral.

Minden nap kék-zöld foltokat meg sebeket szerez, nemrég össze kellett varrni a homlokát, amikor előrehajolva előrebukott, egyszerűen csak előrehajláskor, és fölszakította a bőrét, a fejbőrét. Legalább egyszer minden héten menetrendszerűen elesik, függetlenül a szőnyegektől, amelyekben mindazonáltal még ezen felül is elbotlik. Ez fiatalokkal és egészségesekkel is megtörténik, velem is, ezeknek a szőnyegeknek a széle vagy a sarka állandóan vissza van hajolva vagy föl van pöndörödve, buktatókat képeznek ezek a futók, és ha anyám éppen nem ezekben botlik el, akkor olyankor terül el, amikor előrehajol lesimítani ezeket a sarkokat. Egy hónapja ott maradt eszméletét veszítve, ott feküdt, egy öregasszony egyedül az egész házban, senki a közelben, egyszerűen ott feküdt, míg magához nem tért. És utólag azt állítja, egyszerűen pihent egy kicsit. A padlón, anya?!, kérdezem. Igen, a padlón, mondja, miért ne, ha egyszer ott vannak a szőnyegek, nincs annál jobb védelem.

Szüntelenül mozgásban van, még ha gyakorlatilag nem is hagyja el már sosem a házat. Az ennivalót telefonon rendeli magának, már ha megtalálja a szemüvegét, és el tudja olvasni a számokat. Mindig a telefonkönyvből keresi ki a számokat, pedig extra nagy betűkkel kiírtam őket neki, és kiragasztottam a készülék mellé. De minden hiába; ő a telefonkönyvét akarja használni. És kikeres egy nevet, amelyről azt állítja, hogy azt egyáltalán nem írtam ki, Beranek, persze, hogy nem írtam ki, minthogy negyven éve nincs Beranek. Így hívták a szatócsot, akinek annak idején a Bitterlistraßában volt a boltja, már időtlen időkkel ezelőtt elköltözött, valószínűleg meg is halt, de anyám újra meg újra csak őt keresi, nem hiszi el vagy elfelejtette, mi a helyzet a Beranekkel.

De hogy kereshesse, ahhoz először is a szemüvegét kell megtalálnia, ez egy külön fejezet, a szemüveggel, egész délelőttöket tölt el a szemüveg keresésével. Képtelen

¹ A novella forrása: Adolf Muschg *Wenn es ein Glück ist. Liebesgeschichten aus vier Jahrzehnten* [Ha ez boldogság. Négy évtized szerelmes történetei] című kötete, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 2008. Minden jog fenntartva a Suhrkamp Verlag Berlin által.

megjegyezni, hová tette le, és mivel szemüveg nélkül alig lát, természetesen akkor sem találja, ha ott van az asztalon. Keresés közben, miközben kutatva bolyong az egész házban, vakon, akár egy vakond, meg-megbotlik, és szerencséje van, ha a lábát nem törli. Már évek óta erre várok, ezt várom évek óta. De ha megtörténe, én még arról se tudnék.

Fölhívni viszont félek, mert akkor úgy rohan a telefonhoz, hogy szinte elkerülhetetlenül megbotlik és elesik. A telefon még mindig nagy és különös dolog számára, mint amilyen egy távirat. Azt gondolja, hogy minden hívásból valami létfontosságú dolog derül ki, hogy kvázi riadó minden telefon. Ha nem veszi föl öt másodpercen belül, valami szerencsétlenség fog történni. Valójában pedig pont akkor történik ilyen, ha odarohan a készülékhez. Hallani jól hall; még ezzel van a legkevesebb probléma. Szerencsére gyakran elfelejti a helyére tenni a kagylót, így aztán azt se hallja, ha hívni szeretné őt valaki. Aminek viszont az a szörnyű hátulütője, hogy ha én hívom ilyenkor, akkor fél napig foglalt. Előfordult már, hogy odaautóztam, csak azért, hogy a helyére rakjam a kagylót, ötven kilométert, és hogy lássam, megvan-e még. De ha fölhívom, még ha én hívom is, hallom a kagylóban, ahogy zihál, és tudom, hogy rohant. Elestél, anya?, kérdezem ilyenkor, szó sincs róla, mondja, honnan veszed? Mert olyan kapkodva veszed a levegőt, hát csak én vagyok, mondom. De honnan tudhatnám én azt, mondja, és ebben persze igaza van. Ne rohanj úgy a telefonhoz, akárki hív is, kívárja, hogy odaéj. Nem éppen, ellenkezőleg, mostanában csak háromszor csengetnek, és mire fölveszem, leteszik. Ha fontos a dolog, újra keresnek, mondom, azt te csak hiszed, mondja, én egy öregasszony vagyok. Csak akkor ilyen izgatott, ha a telefon szól, az ajtónál jó hosszan csöngethetsz, ráérősre veszi a figurát. Tudja, hogy ha valaki már eljött idáig, nem fog egykettőre elszaladni, azonkívül ajtócsengő már fiatalkorában is volt. Telefon viszont nem; az ő köreibben biztosan nem.

És ha megtalálta a szemüvegét, akkor sincs rá a világon semmi garancia, hogy a megfelelő számot fogja tárcsázni. Beraneket, akit soha nem talál, de újra meg újra keres, most tekintetbe sem véve három másodpercig sem tudja megjegyezni a könyvben talált számokat. Maga elé mondogatja őket, a számokat, hallgatni is rettenetes. Csak remélni lehet, hogy nem megy oda papírért, ceruzáért, mert akkor garantáltan újra ki kéne keresnie az illető számot, és kezdődne minden elölről. Már amikor emlékeztetőül ismételtgeti magának őket, akkor elkezdői fölcseréberélni a számokat, de jaj neked, ha beleszólsz, akkor véget nem érő vita kezdődik. Végül aztán azt mondja, na tessék, most már *tényleg* elfelejtettem, mert egészen összezavarsz. Ha megnézed a telefonszámláit, úgy nagyjából fölmérheted, hányszor tárcsázott mellé; szívesen meghallgatnám, mit mond olyankor. De a másoktól, idegenektől való elnézésükér és mindig is az ő műfaja volt. Semmi bajom azzal, ha új embereket ismerek meg, mondja olyankor, egy beszélgetés mégiscsak beszélgetés, és jobb, mint a semmi.

Elboldogul még, mondja, még mindennel megbirkózik, amivel kell. Viszont ha megtalálta és végre föltette a szemüvegét, akkor kétszeresen aggódni kell, nehogy elessen, tudniillik *nem lát* már elég jól a szemüveggel. Pár hónapja csináltattam neki egy újat, a szeme mostani állapotához; azt a cirkuszt, amit akkor rendezett! Először a szemészorvoshoz, aztán az optikushoz, aztán megint vissza a doktorhoz, aki összekeverte a látásadatokat, neki, az anyámnak, tudniillik, egészen más értékei vannak. Karácsonyra kapta tőlem a szemüveget, de elsüllyesztette valami fiókba, azt mondja,

kímélni akarja, túl szép az neki, de az van, hogy egyszerűen nem tudja, hova rakta az új szemüvegét. Hétköznapi mégis inkább a régit használja, egy hajszálnival mégiscsak jobban lát azzal, mondja. Mindeközben romlott a látása, a szemorvos már megmondta neki, hogy hályog van a szemén, és alkalomadtán meg kell majd operálni. Alkalomadtán, az azt jelenti, hogy nem azonnal, mondja, ezt a dolgot a hályoggal már három évvel ezelőtt hallottam, és azóta is jól elvagyok. Amíg látok, kidobott pénz lenne operálni, mondja, a hályognak egyébként is meg kell érnie, hogy műteni lehessen, és az én koromban egy műtét mindig rizikó. Akkor legalább akaszd a nyakadba a szemüveget, mondtam neki, vettem neki ajándékba egy szemüvegtartó láncot, aranyozottat, de soha nem használta, és biztosan reménytelenül elsuvasztotta már valahová. Még csak az hiányozna, hogy a nyakába akasztva hordja a szemüvegét, akkor elég lenne egyszer elesnie, és volt szemüveg, nincs szemüveg. Esetleg még meg is vágná magát, akkor már sokkal jobb, ha meg se találja azt a láncot.

Belebetegedhetne az ember abba, ahogyan a jóasszony az életét intézi (ha nem volna máris beteg). A teljes élelmiszerkészletét a Migros-nál rendeli, már ha nem újra az elhunyt Beranekkel próbálkozik; fölírt magának egy telefonszámot, azt állítja, eszébe jutott. Ő és a telefonszámok megjegyzése! *Ugyan már!* A szám egy bizonyos Weidelié; nyilván nem érti, mit hívogatja egyre-másra ez az asszony. De ő egy kedves ember, mondja anyám, nem veszi el egykettőre a türelmét, mint én. Amit a Migros-nál rendel, egy szomszédasszony hozza haza neki, én túl messze lakom. Árpát árpalevesnek, zabot zablevesnek; de hát ezeket készen is kapni, ezeket a leveseket, anya, mondom. Ugyan, menj már, mondja, az nem ugyanaz. A szomszédasszony igazi angyal; mindennap végighallgatja ezt. Csakhogy már nem a legfiatalabb, teljesen abszurd elvárás, hogy mindennap menjen el a Migros-ba egynapi ételért. Nem tudnál legalább egy egész hétre bevásárolni, anya? Menj már, mondja, hát friss kell hogy legyen az áru! De ma már nem úgy vásárolnak be az emberek, mint annak idején a Beraneknél, mondom, bizony, a Beraneknél, mondja, az még minőség, hiába. De a Beranek nincs már, ma már szinte egyáltalán nincsenek szatócsok, anya, ha már muszáj mindennap bevásárolnod, akkor rendeld legalább a reformboltból vagy Manznál, ő házhoz szállítja, amit vettél, nem kell mindig Albrecht asszonyt fárasztanod. De ő szívesen segít, mondja anyám, *szívesen* elhozza, kérdezd csak meg őt magát. Úgyis többet kell mozognia, én meg nem rendelhetek házhozszállítást, hát nem hallom meg, ha csöngetnek. Még jól hallasz, ellenkezem, engem is hallasz és Albrecht asszonyt is hallod. Hát, ja, ha ő nem volna..., mondja anyám, csakhogy ő nem akárhogy csönget, van egy saját, külön csengőjelünk, Manzról pedig sose hallottam még, ha arra gondolsz, akinek itt a sarkon van a boltja, az túl drága és katolikus.

Az áruja mindenestre friss, mondom, spórolni meg lehet ész nélkül is; sokkal többre kerül, ha itt rohangász a lakásban, és eltöröd a lábad. – Hol itt az összefüggés, mondja anyám, ebben így nincs semmi logika, soha nem törtem még el a lábam, és így egyébként sem beszél az ember az anyjával, én nem rohangálok, legalábbis te olyanak, aki rohangál, sosem ismertél! – Erősen uralkodnom kell magamon, hogy ne robbanjak föl, jelentkezz az idősek otthonába, anya, akkor le van véve rólad az összes gond, nem is esel el olyan könnyen, ha meg egyszer mégis megtörténne, akkor azt a többiek rögtön észreveszik; hiányolnak, ha nem jelensz meg étkezésnél. A többiek és a hiányolás, gúnyolódik anyám, ismerem én ezeket a többieket, semmi szükség rájuk,

ha meg szükség lenne rájuk, mindig kiderül, hogy megbízhatatlanok. Tömegétkeztetés van az idősoththonban, rentábilisnak kell lennie, úgyhogy olcsón hoznak ki mindent; *hasnyálmirigyet* raknak a ravioliba, hallottam a rádióban, hasnyálmirigyet, és még csak nem is házi a ravioli, hanem tasakból van, a konyhában olaszok garázdálkodnak, nem mosnak kezet, és belekötnek az edényekbe. Menj már, itt nálam tudom, mi honnan van és miben mi van, itt mindig rendben voltak a dolgok, és ezután is rendben lesznek, inkább a magad dolgaira ügyelj. Hatvan éve lakom ebben a házban, itt mindig olyan meleg van, amelyet én akarok, az idősoththonban vagy túl meleg van mindig, vagy túl hideg, neked meg kevesebbet kéne *cigizned*, ha amúgy is beteg vagy. – Eddig rendben mentek a dolgok, mama, de ha egyszer már nem lesz minden ilyen gömbölyű a nyolcvan évvel, akkor mégis muszáj lesz az idősoththonra gondolni, és nem jut be az ember egyik napról a másikra; hiába, ha akkor épp nincs szabad hely. Gondolj Baumgartner asszonyra, akinek előbb a Bodeni-tóhoz kellett mennie, három teljes évig aszalódott és szomorkodott Mammernben, jó drágán ráadásul, míg azután fölzsabadult neki itt egy hely; jobban szeretnél te is így járni? – Máról holnapra amúgy sem megy idősoththonba az ember, mondja anyám, egy ilyen lépést jól meg kell fontolni, bíznia kell egy kicsit magában az embernek, te nem bízol magadban, de én igen, és mióta példakép nekem a Baumgartner? A Baumgartner aztán végképp nem, az úgy füstölt, mint a gyárkémény, jobban kellett volna vigyáznia magára. Én nem leszek beteg, mi a búbánatért is lennék beteg, és egyébként is, ha megbetegszel, nem tartanak ott az öregothonban, hanem lepasszolnak a gondozóházba, na hát az van aztán igazán messze, és az a vég, az az abszolút végállomás. – Anya, mondom, most épp szabad egy hely az idősoththonban, egy remek szoba, magam is láttam, ha most mész be, még ki tudod használni ott a lehetőségeket, tudsz bent olvasni, barkácsolni, vannak barkácsoló-tanfolyamok: batikolás, fazekasság és szalmafonás. – Igen, ilyesmit csináltak azelőtt a közösségi házban is, mondja, befogták a szegényeket, fonhatták éhbérért a kosarakat, amiknek valahogy még ki is kellett nézniük; ha valakinek nincs már családja, azt csinálnak vele, amit akarnak. – Más idők járnak most, mama, mondom, szociális államban élünk, aki idősoththonba megy, nem kegyelemkenyéren él, jogosultságai vannak, mindenféle jár neki, meglátod, egy év múlva már egészen otthon fogod érezni magad. – Egy év múlva én már halott lennék, és egyébként tudod nekem garantálni, miféle emberek lesznek ott? Mint ez a Lienhard spiné például?! – Sokan vannak az idősoththonban, mondom, megtalálják egymást, akik szót értenek egymással, akik összepasszolnak, mondom. – Szóval a Lienhard, folytatja anyám, hát ha azt hiszed, hogy én *egy fedél alatt* fogok lakni vele; ahogyan az élt, arról aztán lehetne mesélni, összefeküdt az még a villanyszerelővel is! – Nem ismerem ezt a Lienhardnét, de ha ott van is az idősoththonban, amit ezek szerint magad sem tudsz biztosan, akkor is a múlté már ez a villanyszerelő-história, nyilván a jóasszony is megvan azóta hetven éves, te meg szépen el tudod őt kerülni. – Minél öregebb, annál rosszabb, ellenkezik anyám, nem szokik le a macska az egerészéről, akinek olyan a vére, az csinálja tovább, és látod, most magad mondtad, hogy a Lienhard az idősek otthonában van. Mondom: engem aztán hat lóval se! – Anya, te csak magadra gondolsz, ez rendben van, értem, de *mi is* itt vagyunk.

Remélem, mondja, remélem, ti is itt vagytok még, ha szükség van rátok, ez a legkevesebb. – A feleségem dolgozik, mondom, és már alig tudok magamon ural-

kodni, én is dolgozom, amikor éppen bírok, egyikünk sem tud minden pizslicsáré szarság miatt átjönni, fogd fel, hogy nem tudunk téged gondozni; nem megy. Úgyúgy, mondja anyám, sosem kellett volna ezt a nőt elvenned, minden pizslicsáré szarság miatt, ezt soha nem kívántam senkitől, és ha egy vészhelyzetet pizslicsáré szarságnak nevezel, akkor tényleg hiába éltem, akkor fogalmam sincs, hogy pereghetett le rólad ennyire minden nevelés. Soha szó nem volt pizslicsáré szarságokról, ameddig ott voltam, de hiába, úgy igaz, hogy előbb táplál egy anya hét gyereket, mint hét gyerek egy anyát, te pedig egyedüli gyerek vagy, még gyereketek sincs, és én menjek az öregek otthonába.

Igen, egyszem gyerek vagyok, és most már kezdek ordítani, de most megvan a *magam* élete, és Judithnak is megvan a magáé. – Pontosan, a *magáé* van meg neki, mondja anyám, mindig csak *magára* gondol, te pedig megnézheted magad, és még öreg édesanyáddal is ordítózol; ezt nevezem! – Van elég gondom, anya, egyszer az életben levehetnél egy gondot a vállamról! Ha mindennap azon kell aggódnom, nem estél-e el, nem törted-e el valamidet, hogy el tudod-e egyáltalán látni magad, hogy elboldogulsz-e, akkor tényleg belebetegszem. – Hát nem is nézel ki jól, medveszőlőteát kéne innod, ha valami gond van a veséddel, nincs annál jobb, mondja anyám, minden reggel egy nagy bögre medveszőlőtea reggeli előtt, és kevesebb kávé, az a lábnak is jót tesz. – Semmi baja a lábamnak, mondom, még semmi, de ha így folytatod, anya... a gondjaimról beszélek, anya, kiabálom, te meg jössz itt a medveszőlőteáddal; mindig is így csináltad! – Persze, sosem hagytad, hogy gondodat viseljem, mondja, mindig is túl büszke voltál ahhoz, tessék, most ihatod a levét, *miattam* pedig sosem kellett magadnak gondot csinálnod, merthogy arra sosem volt szükség, amióta ebben a házban élek, semmi baj nem történt velem, és ha meg akarod tudni, mi van velem, itt a telefon, az csak húsz rappenbe kerül, nem kell idejönnöd, ha az túl sok neked. – Húsz rappen, ugyan, régen volt az, mondom, ma egy ilyen távolsági beszélgetés, amilyen messze lakunk, ötven rappen, de nem is ez a lényeg. Hogy soha nem történt veled semmi, ezt, ugye, nem komolyan mondd; nem múlik el úgy nap, hogy ne zúzd valamidet zöldre-lilára, liftezik a gyomrom, ha csak rágondolok is. – Sokkal többet kéne friss *levegőn* lenned, mondja, és ha nem hagyod abba a dohányzást, én semmiért nem kezeskedem, minden újság erről ír most, és még a tévében is benne volt. Én meg egyáltalán nem csinállok magamnak gondot a helyzetemből, azt mind te csinálod magadnak, ami aztán persze rosszat tesz. Ami pedig az idősothont illeti, ha azt hiszed, azzal szabadulnál meg az aggódástól, hát nagyon tévedsz; ott lenne csak igazán rossz sorom. – Anya, mondom, garantáltan belebetegszem, ha így folytatjuk tovább ezt a beszélgetést, *már* beteg is vagyok, vesemedence-gyulladás, krónikus, az állandó izgalomtól van, és ha ez így megy tovább, gyógyíthatatlan lesz. – Igyál többet, de valami természeteset, mondja, a kamillatea csodát tesz, ha józanul issza az ember, és egyszer már alaposabban ki kéne pihened magad, és mélyeket lélegezni, egyszerűen leállni, lazítani és mélyeket lélegezni, ha van a közelben *erdő*, értem meg fölösleges aggódnod. – De én aggódok, mondom, és ha beteg leszek, ki törődik akkor veled, legalább ezt az egy gondot vedd le rólam, kérlek, mama. – Na látod, akkor most ki a beteg, te vagy én? De ez azért van, mert a Judithnak sosincs ideje, könyvtáros, könyveket pátyolgat emberek helyett, én bezzeg másképp látalak el annak idején, és ha megbetegszel,

annál jobb, hogy itthon maradok, mert akkor én sem akarok tovább élni, csak aztán ne mondd nekem soha többet, hogy nem tettem meg érted mindent; tízszer annyit, mint egyesek. – *Judithot* hagyd ki a játékból, kérek, mondom, semmit nem tettél azért, hogy bizalmas viszonyt alakíts ki velem. – Itt anyám félbeszakít, és azt mondja, szép is lenne, ha akar valamit, előbb alakítson ki ő *velem* bizalmas viszonyt, végtére is húsz évvel fiatalabb nálam. – *Negyven* évvel fiatalabb, helyesbíték, és igyekszem közben megőrizni a nyugalmamat, ha ő nem dolgozna, egyszerűen nem tudnánk kifizetni az orvost, és ha hajlandó vagy megtenni nekem egy *utolsó* szívességet, akkor most beköltözzöl az idősothtonba, mert ez így maga a pokol, inkább kivándorlok valahová, mint hogy nap mint nap bűnösnek érezzem magam miattad. – De miért éreznéd magad bűnösnek, ezt az égvilágon senki nem várja el tőled, no persze megszökní, az tetszene! Nézz körül, hova tudnám tenni ezt az összes holmit az idősothtonban, ennyi mindent. Ahelyett, hogy folyton macerálsz ezzel, inkább segíts kitölteni az adóbevallást, mondja anyám. – Isten az égben, mondom.

Ha megjön az adóbevallása, minden évben menetrendszerűen két hétre ágy-nak esik. Kétségbeesik az adóbevallástól, ami pedig az ő esetében egyáltalán nem bonyolult, eleve együtt van a pár szükséges papír. De nem; ha megjön az adóbevallás, muszáj előadnia a világnak, micsoda magára hagyott és lehetetlen feladat elé állított asszony ő, akinek senki nem segít, egy teremtett lélek sem. De jaj nekem, ha hagyom csöbbe húzni magam, és belenézek a papírjaiba; akkor bebizonyítja, hogy én *még nála is* kevesebbet értek az egészhez, és el tudja érni, hogy végül *valóban* ne értek a világon semmit. Egész bekezdéseket olvas föl nekem mindenféle kitöltési útmutatókból és segédletekből és szabályzatokból, amelyek egyáltalán nem vonatkoznak rá, és azt mondja, hogy ezek mindenkire vonatkoznak, hiszen különben nem nyomtatták volna ki őket. És ha ellenőrzöm, miről is van szó, kiderül, hogy nemcsak hogy nem értette meg az illető passzust, de rosszul is olvasta föl, de isten őrizz, hogy ezt a szemüvegének tulajdonítsam, mert akkor kezdődik az örökös vita a látásáról meg a szemorvoslás csalfintaságairól, amihez se erőm, se szakértelmem, úgyhogy szívből azt kívánom, térjünk vissza az adóbevallásra, noha ő továbbra is ragaszkodik hozzá, hogy *oda nem illő* paragrafusokat olvasson föl nekem, *lassan* és *tévesen*. Hetven százalékos rokkant vagyok, Cortisonon élek, valószínűleg hamarosan dialízisre fogok szorulni, de ha megjön anyám adóbevallása, akkor ez mind nem számít. Akkor ott kell ülnöm az ágya mellett, segítenem kell neki a borítékából való előszedésnél, a széthajtogatásnál, az összehajtogatásnál, a visszarakásnál, a papírok figyelmetlen összekeverésénél és a rossz borítékba csúsztatásánál, a fáradtságos újra kitergetésüknél; ott ülök és hallgatom az útmutatókat, időnként lehajolok, hogy fölvegyek a földről egy úgynevezett igazolást vagy bizonylatot, látom, hogy pöndörítik föl a szélüket a futószőnyegek, a visszahajlott sarkok olyanok, mint a kiöltött nyelvek, amelyekben anyám, mihelyt fölkel az ágyból, el fog botlani, annyiszor botlott már el ezekben a sarkokban, hogy egyáltalán nem lehet már visszasimítani őket, és ahol egy futó véget ér, ott kezdődik a következő, csupa hullámokat vető futószőnyeg az egész lakás, a lábkihülés ellen.

Tulajdonképpen örülnöm kell, hogy anyám egy ideig nem hagyja el az ágyat, hogy ily módon igazán, szívvel-lélekkel tehetetlen lehessen; egyáltalán nem azt akarja, hogy segíts nekí, csak tanúja akar lenni a tehetetlenségemnek; ez egy intenzív érzés,

összeköt minket. Anyám ezzel azt mutatja meg nekem, hogy egy ilyen fiú nem tud neki segíteni, éppen ezért hívta ide, és mivel ez az egyetlen fia van, rajta már egyáltalán nem lehet segíteni, számára nincs már segítség a világon. Szóval holnap újra orvoshoz kell menned, mondja, bizony, elég szürke is vagy, de utána gyere be, ha tudsz, jó, nem kell mindenáron, de én ebben nem igazodok el, szeretném még egyszer átbeszélni veled, mondja olyan hangon, hogy én hülye el kell hogy higgyem neki, úgyhogy jövök, hogy nézzem, amint kotorászik-turkál a papírok között, és belebolonduljak. Két hét múlva aztán kijelenti: mégiscsak muszáj lesz megkérdezni Schmalenbach urat; annyira sajnálom, hiszen mindig olyan elfoglalt! Schmalenbach úr nyugalmazott adótitkár, ő tölti ki anyám adóbevallását; ez pontosan negyedórájába kerül. Évről évre az sül ki a dologból, hogy anyám nagy nehezen fölkel, egy kisbőröndbe pakolja a papírjait, felöltözik, a bőrönd szíját ráhurkolja a csuklójára, nehogy kitépjen a kezéből, és elmegy Schmalenbach úrhoz, de csak, miután két teljes héten át kiélvezte mindkettőnk tehetetlenségét. Isten őrizz, hogy én javasoljam Schmalenbach urat; akkor a dolog egy héttel még tovább tart – nem, anyámnak egyedül és magától kell rájönnie, hogy ez a megoldás. Hát ezzel mi nem boldogulunk, kell megállapítania, látod, te se igazodsz el benne, attól tartok, megint Schmalenbach urat kell terhelnem vele. De hát ő ráér, anya, mondom, és ő rám néz a szemüvege fölött, hogyne, ráér, ő aztán ráér, te meg így átpasszoltad a dolgot; mindig a legkényelmesebb megoldást választod. Én a vesémmel és a legkényelmesebb megoldás! Aztán egyszer megeléjelem, és fölpattnok, anyám erre a pillanatra is vár, muszáj fölpattnom, hogy ezt a tehetetlenségünket már ne lehessen tovább fokozni. Fiacskám, úgy viselkedsz, mint egy örült, én meg menjek az idősek otthonába. Most elmegyek Schmalenbach úrhoz, ő egy jótét lélek, és neki legalább van ideje.

TATÁR SÁNDOR FORDÍTÁSA

Alisza Ganyijeva

Munkar és Nakir

[Мункар и Накир]¹

Az út óvatosan kaptatott hegynek fölfelé. A gyötrelmes levasi² dugó után könnyen és gyorsan lehetett haladni. A nyitott ablakon bevágott a sóskaillatú éjszakai levegő. Kebedov már rég letért az autópályáról a recsegő-ropogó murvás útra, és egyre az órája világító számlapjára pillantgatott. Úgy negyven perc múlva, a hegynyúlványon túl, fel kell tűnnie a település fényeinek.

„Hamarabb kellett volna elindulnom, hamarabb” – járt az agyában.

De hamarabb semmiképp sem tudott szabadulni. Az egész napja elment azzal, hogy a mecset nagymenőivel huzakodott. Minden nap csapatostul rájuk szálltak,

1 Munkar és Nakir: a halál angyalai az iszlámban. [Itt és a továbbiakban a fordító jegyzetei – G. J.]

2 Levasi: kisváros Dagesztánban.